

## Vedlegg til høring av forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer kap XX og ZZ – eiendommer i Klima- og miljødepartementets landsverneplan – forekomster av sårbare eller trua arter eller verneverdige naturtyper, naturområder, artsforekomster eller kulturlandskap på de fredete eiendommene

Prinsippene i Lov av 19. juni 2009 nr. 100 (naturmangfoldloven) §§ 8-12 skal legges til grunn ved offentlig myndighetsutøvelse som berører naturmangfoldet. Riksantikvaren har gjort søk i Artsdatabankens Artskart og Naturbasen til Direktoratet for Naturforvaltning for å fremskaffe nødvendig kunnskap for beslutningsgrunnlaget.

Kongsvold Fjeldstue, gnr 62, bnr 1, Oppdal kommune har 9 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- Én registrering av tornirisk (*Carduelis cannabina*)  
*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trekkteilinge på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*
- To registreringer av strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)  
*I Sverige er det registrert 15 % bestandsnedgang siste 15 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering viser en årlig nedgang på 4 % i perioden 1995-2008, men dette synes særlig å være forårsaket av høy bestand førtse telleår (Husby & Stueflotten 2008). TOV data indikerer en stabil bestand, men dette er basert på relativt få observasjoner av denne arten. Vi baserer oss i hovedsak på data for svensk bestand når vi her antar en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % siste 15 år. Arten settes dermed til kategorien NT etter A2 kriteriet.*
- Tre registreringer av bergirisk (*Carduelis flavirostris*)  
*Bestanden er nå trolig i lavere del av det anslag som ble angitt i Birdlife International (2004) (100000-500000 par). Vi mangler konkrete data på bestandsutvikling hos denne arten i Norge. Noen lokale rapporter tyder på bestandsnedgang fram til 2009 (Sunnmøre, Alf Ottar Folkestad pers. medd.; Jotunheimen, Jan Liffjell pers. medd.; Hordaland, Arnold Håland, pers. medd.), og fra Rogaland meldes det om kraftig tilbakegang, både fra tidligere hekkeområder (Mjølshesnes 2009) og fra trekklokaliteten Utsira (Kjell Ruud Mjølshesnes, pers. medd.). Den svenske bestanden er liten og det er her antatt at det har vært en liten nedgang siste 30 år, men en stabil bestand siste 10 år (Ottvall et al. 2008). I Storbritannia har arten gått kraftig tilbake og er nå borte fra 77 % av tidligere lokaliteter (Raine et al. 2009). Det er usikkert hvor mye av den norske bestandsnedgangen for denne arten som har skjedd i løpet av de siste 10 år, men vi antar at det har vært en bestandsnedgang siste 10 år i intervallet 15 - 30 %, og dermed kvalifiserer arten til NT etter A2 kriteriet.*
- Én registrering av fiskemåke (*Larus canus*)

Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i interвалlet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.

- Én registrering av varsler (*Lanius excubitor*)  
Reproduserende bestand i Norge er under 2000 individ (Birdlife International 2004). Ingen data om bestandsendringer finnes. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet D1.
- Én registrering av tårnseiler (*Apus apus*)  
I Sverige har arten avtatt med 25 (20-35) % i løpet av de siste 18 år (3 generasjoner) og 20-29 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Nedgang også i Finland og Tyskland. NOF sin hekkefugltaksering viser en ikke signifikant årlig nedgang på 1,8 % for perioden 1995-2008 (Husby & Stueflotten 2009), tilsvarende ca. 25 % på 15 år. Vi antar en bestandsnedgang i interвалlet 15-30 % siste 20-årsperiode som plasserer arten i kategori NT etter A2 kriteriet.

I tillegg er det registrert ett treff på landskapsvernområde i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Hjerkin/Kongsvoll/Drivdalen landskapsvernområde  
Egenarta natur- og kulturlandskap mellom østre og vestre del av Dovrefjell Nasjonalpark.

Det er også registrert fire naturtypeområder i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Disse er:

- Dovre: Kongsvoll: «ryggen som deler Hunderstykket» naturbeitemark  
Lokalitetskrivelse innlagt av JBJ den 26.06.2005: Beskrivelsen er basert på Fremstad (2000). Lokaliteten er dominert av vegetasjonstypen G8 flekkmure-sauesvingeleng, men med innslag av G14. Området er tidligere slåttemark, sannsynligvis med vår- og høstbeite, men har de senere år vært ute av bruk. Skjøtsel pr. 2005 er ikke kjent. Spesifikke artslistene for lokaliteten er ikke tilgjengelig. Området er del av et større, velutviklet og meget artsrikt kulturlandskap (156 registrerte plantetaksa totalt) med langvarig historie i form av slått og beiting, skjøtelsen skal nå følge skjøtelsesplan, og verdien settes til A (svært viktig).
- Dovre: Kongsvoll: «enga med skrentene» naturbeitemark  
Lokalitetskrivelse innlagt av JBJ den 26.06.2005: Beskrivelsen er basert på Fremstad (2000). Lokaliteten har vegetasjonstypene G8 flekkmure-sauesvingeleng og G14 frisk næringsrik "gammeleng". Området har vært slåtte- og beitemark, og har vært noe gjødslet, men var ute av bruk i 2000. Skjøtsel pr. 2005 er ikke kjent. Spesifikke artslistene for lokaliteten er ikke tilgjengelig. Området er del av et større, velutviklet og meget artsrikt kulturlandskap (156

registrerte plantetaksa totalt) med langvarig historie i form av slått og beiting, skjøtselen skal nå følge skjøtselsplan, og verdien settes til A (svært viktig).

- Dovre: Kongsvoll: «Persstugu» naturbeitemark  
*Lokalitetskrivelse innlagt av JBJ den 26.06.2005: Beskrivelsen er basert på Fremstad (2000). Lokaliteten er dominert av vegetasjonstypen G8 flekkmure-sauesvingeleng. Området er tidligere trolig slåttemark, men var rundt 2000 ute av bruk. Skjøtsel pr. 2005 er ikke kjent. Spesifikke artslistene for lokaliteten er ikke tilgjengelig. Området er del av et større, velutviklet og meget artsrikt kulturlandskap (156 registrerte plantetaksa totalt) med langvarig historie i form av slått og beiting, skjøtselen skal nå følge skjøtselsplan, og verdien settes til A (svært viktig).*
- Dovre: Kongsvoll: «enga sør for garasjen» naturbeitemark  
*Lokalitetskrivelse innlagt av JBJ den 26.06.2005: Beskrivelsen er basert på Fremstad (2000). Lokaliteten har vegetasjonstypene G8 flekkmure-sauesvingeleng og G14 frisk næringsrik "gammeleng". Området har vært slåttemark. Skjøtsel pr. 2005 er ikke kjent. Spesifikke artslistene for lokaliteten er ikke tilgjengelig. Området er del av et større, velutviklet og meget artsrikt kulturlandskap (156 registrerte plantetaksa totalt) med langvarig historie i form av slått og beiting, skjøtselen skal nå følge skjøtselsplan, og verdien settes til A (svært viktig).*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Sognli forsøksgård, gnr 248 og 266, bnr 1 og 7, Orkdal kommune har 46 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- Sju registreringer av gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*)  
*Gubbeskjegg forekommer som to raser i Norge. Barskogsområder på Østlandet og Midt-Norge er kjerneområde for hovedrasen (ssp. sarmentosa), som vanligvis vokser som epifyttisk på bartrær. Kystrasen (ssp. vexillifera) vokser på eksponerte berg i lyngheier og fjell. Gubbeskjegg er en relativt vanlig art, særlig i barskog, men mye tyder på at den har svært reduserte populasjoner i områder med intensivt skogbruk. Historisk har den også blitt desimert av luftforurensning. Den har i dag små og fragmenterte populasjoner i hele Østfold, Vestfold, store deler av Akershus og ellers sørlige, lavereliggende deler av Østlandet. Arten har fremdeles store og livskraftige forekomster i mellomboreal og nordboreal skog, særlig i områder med høy andel gammel granskog som ikke er konvertert til bestandsskogbruk. Den er derfor ikke betraktet som truet. Antagelig har arten økologisk optimum på gamle trær i relativt glissen skog. Dessuten bruker arten trolig lang tid på å spre seg fra eldre skogbestand og etablere seg godt i yngre bestand. Derfor vil en eventuelt omlegging av skogbruken, med en betydelig økning av andelen lukkede hogster trolig virke positivt (slik intensjonene i Levende Skog standard er). Imidlertid foreligger det foreløpig (i 2010) ingen statistikk som viser en slik omlegging av skogbruksmetoder. Bedret luftkvalitet virker også positivt. Gubbeskjegg kan egentlig ses på som en indikatorart på en velutviklet og normalt hjemmehørende epifyttisk lavflora i barskog på lave og midlere boniteter. Når gubbeskjegg forsvinner er det også mange andre arter som forsvinner.*
- To registreringer av alm (*Ulmus glabra*)

*Alm (Ulmus glabra)* vurderes som nær truet (NT) på grunn av sykdom (mest på Østlandet) og fordi den er sterkt utsatt for at barken blir gnagd av hjort (Vestlandcet). Arten er utsatt for visnesyke (almesjuka) forårsaket av to patogene sopp: *Ophiostoma novo-ulmi* og *O. ulmi* (se <http://www2.artsdatabanken.no/faktaark/>). Det har vært to epidemier i Europa og Nord-Amerika. Den første epidemien var forårsaket av *O. ulmi*, og den nådde Norge i 1963. Den andre var forårsaket av den mer aggressive *O. novo-ulmi* og nådde Norge i 1981. Utbredelsen til *O. novo-ulmi* er rundt Oslofjorden, fra Øf Fredrikstad nord til Ak Oslo og vest til Te Grenland. I tillegg er den funnet på Bu Ringerike og Ak Romerike. Den er blitt vellykket bekjempet i 1996 og 2005 i VA Kristiansand, og i Ho Bergen i 1997. *Ophiostoma ulmi* er bare funnet i Oslo og i Ak Asker.

Soppen spres med almesplinteborer (*Scotylos laevis*) i Norge. Foreløpig har spredningen vært mye langsommere i Norge enn i f.eks. Danmark og Sør-Sverige. Et varmere klima i Norge kan imidlertid føre til raskere spredning av almesjukessopp, og en nedgang i almebestanden de nærmeste tiår kan ikke utelukkes. I flere land er alm nesten utryddet.

I følge informanter, så gnager hjort barken og skader alm i stort omfang på Vestlandet. G. Gaarder (pers. medd.) rapporterer at trusselen fra hjortebeite absolutt bør nevnes og framheves, at det er dokumentert omfattende skader og store problemer med rekruttering på Nordvestlandet de siste årene, og at det til dels er snakk om store trær som har blitt drept av hjort. Hjortestammen har økt sterkt i flere tiår og er blitt meget stor.

Alm har to nokså diffust skilte raser i Norge: skogalm (subsp. *glabra*) og bergalm (subsp. *montana*), se Uotila (2000). Den første er hovedrasen i låglandet mens den andre er hovedrasen i de indre dalførene, i høgtliggende strøk og nordpå. Almesykene rammer foreløpig primært skogalm mens begge rasene er utsatt for gnageskader.

Alm er utbredt i Europa øst til Ural og i Vest-Asia.

- 15 registreringer av vipe (*Vanellus vanellus*)

Flere meldinger fra forskjellige deler av Norge tyder på fortsatt bestandsnedgang. Det er for siste 10-15 års perioden rapportert om reduksjon i bestander for Trøndelag og Møre og Romsdal (NOF), og for områder på Jæren i Rogaland er det funnet en bestandsnedgang på ca 30 % for perioden 1997 til 2010 (Ingvar Byrkjedal, pers. medd.). Vipe trekkes også fram som en av artene med bestandsnedgang siste 20-årsperioden i hekkefuglatlasen for Aust-Agder (Bengtson et al. 2009). Det er dessuten rapportert om en klar nedgang siste 10 år på Lista og i Sirdal, Vest-Agder (Kåre Olsen pers. medd.). NOF sin hekkefugltaksering indikerer imidlertid stabil bestand for siste 15-års periode. For Vest-Europa er det rapportert betydelig bestandsnedgang (27 %) siste 15 år (PECBMS 2009). Hekkebestanden i Sverige synes imidlertid å ha hatt en oppgang på 10-19 % i løpet av de siste 10 år (Ottoall et al. 2008). Vi mangler kvantifisert dokumentasjon på den norske bestandensendringen, men antar her at vi har hatt en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % i siste 15 års perioden. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet A2c.

- To registreringer av varsler (*Lanius excubitor*)

Reproduserende bestand i Norge er under 2000 individ (Birdlife International 2004). Ingen data om bestandsendringer finnes. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet D1.

- To registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)

Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca.

135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.

- **To registreringer av stær (*Sturnus vulgaris*)**  
*Den svenske bestanden av stær har gått tilbake 10-19 % siste 10 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering indikerer en nedgang hos oss på ca. 15 % i siste 10 år (Husby & Stueflotten 2009). Vi vurderer nedgangen i Norge siste 10 år til å ha vært stor nok til at arten settes til NT etter A2 kriteriet.*
- **To registreringer av storspove (*Numenius arquata*)**  
*Norsk bestand antas å være i størrelsesorden 10000-20000 reproduserende individ (Birdlife International 2004). Flere ikke-kvantifiserte meldinger fra forskjellige deler av Norge tyder på bestandsnedgang, men linjetakseringsdata fra Jæren indikerer stabil bestand her siste 14 år (Ingvar Byrkjedal pers. medd.). Norsk hekkefugltaksering som dekker tidsperioden 1995-2008 viser en ikke-signifikant nedgang (årlig 2,0 %). Bestanden i Sverige har minsket med 15 % siste 21 år, men synes å ha vært stabil siste 10 år (Ottvall et al. 2008). For øvrige deler av Europa er det også rapportert om bestandsnedgang. Vi antar en bestandsnedgang for den norske bestanden i størrelsesorden 10 % siste 15 år og arten settes da til kategori NT etter C1 kriteriet.*
- **Ni registreringer av storlom (*Gavia arctica*)**  
*Vi har lite konkrete data å holde oss til. Bestandstørrelsen er vurdert til 4000-10000 reproduserende individ (Birdlife International 2004). I Sverige antydes det en økning i bestanden på 20 % siste 30 år (Ottvall et al. 2008). Hos oss ser bestanden nå ut til å være stabil i Midt-Norge og i Nord-Norge. For siste 20 års perioden har vi indikasjoner på at storlomen har gått tilbake i bl.a. Hordaland og Sogn og Fjordane (Arnold Håland pers. medd.), men det er indikasjoner på bestandsoppgang på Hardangervidda (Stein Byrkjeland pers. medd.), og bestanden er tilsynelatende stabil i Aust-Agder (Terje Lislevand pers. medd.). Bestandsnedgangen som var et resultat av kraftutbygging skjedde i hovedsak for mer enn 20 år siden. Arten er imidlertid sårbar for forstyrrelse i hekketida. For Norge som helhet antar vi her at det har vært en bestandsnedgang på 5 % i løpet av de siste 21 år, og da hekkebestanden er < 10000 individ plasseres arten til kategori NT basert på kriteriet C1.*
- **Én registrering av fiskeørn (*Pandion haliaetus*)**  
*Ekspertgruppa vurderer at den norske bestanden er i IUCN-intervallet 250 - 500 reproduserende individ. Bestand ser ut til å være i svak vekst (Lislevand 2004, Reinsborg 2009). Arten plasseres til kategori VU basert på kategori D1. Solid bestand i Sverige og med*

sterk økning siste 30 år. Vi vurderer mulighetene som gode for reetablering om enkeltbestander i Norge skulle dø ut. Nedgraderes derfor fra VU til NT.

- Tre registreringer av bergirisk (*Carduelis flavirostris*)  
*Bestanden er nå trolig i lavere del av det anslag som ble angitt i Birdlife International (2004) (100000-500000 par). Vi mangler konkrete data på bestandsutvikling hos denne arten i Norge. Noen lokale rapporter tyder på bestandsnedgang fram til 2009 (Sunnmøre, Alf Ottar Folkestad pers. medd.; Jotunheimen, Jan Liffjell pers. medd.; Hordaland, Arnold Håland, pers. medd.), og fra Rogaland meldes det om kraftig tilbakegang, både fra tidligere hekkeområder (Mjølshesnes 2009) og fra trekklokaliteten Utsira ( Kjell Ruud Mjølshesnes, pers. medd.). Den svenske bestanden er liten og det er her antatt at det har vært en liten nedgang siste 30 år, men en stabil bestand siste 10 år (Ottvall et al. 2008). I Storbritannia har arten gått kraftig tilbake og er nå borte fra 77 % av tidligere lokaliteter (Raine et al. 2009). Det er usikkert hvor mye av den norske bestandsnedgangen for denne arten som har skjedd i løpet av de siste 10 år, men vi antar at det har vært en bestandsnedgang siste 10 år i intervallet 15 - 30 %, og dermed kvalifiserer arten til NT etter A2 kriteriet.*
- Én registrering av strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)  
*I Sverige er det registrert 15 % bestandsnedgang siste 15 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering viser en årlig nedgang på 4 % i perioden 1995-2008, men dette synes særlig å være forårsaket av høy bestand førtse telleår (Husby & Stueflotten 2008). TOV data indikerer en stabil bestand, men dette er basert på relativt få observasjoner av denne arten. Vi baserer oss i hovedsak på data for svensk bestand når vi her antar en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % siste 15 år. Arten settes dermed til kategorien NT etter A2 kriteriet.*

I tillegg er det to registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som sårbar i Artsdatabankens Artskart. Disse er :

- Én registrering av gaupe (*Lynx lynx*)  
*Den norske gaupebestanden er estimert til 477-543 dyr før jakt i 2009, basert på observasjoner av 81-92 familiegrupper og bruk av et avstandskriterium som skiller mellom ulike familiegrupper. Dette er det høyeste estimatet siden bestandsovervåking begynte i 1996 (Brøseth & Odden 2009, oppdatert med Brev fra NINA til DN, 24. juni 2009, ref. 643/09-642.31/HBr). Bestanden av hunndyr i kjønnsmoden alder er i størrelsesorden 100 dyr og med 50:50 kjønnsfordeling, vil antall kjønnsmodne individer være under 250. Bestanden er dermed mindre enn det som er beregnet som en livskraftig bestand, og kvalifiserer for klassifisering som EN (D1). Men bestanden har kontakt med bestander i Sverige og Finland. Den svenske bestanden er større enn den norske (1500-2000 dyr i 2008, i følge Andrén & Liberg 2008), og er klassifisert som NT (D1). Det utføres regulert jakt på gaupebestandene i Norden.*
- Én registrering av oter (*Lutra lutra*)  
*Bestandsindeksen som benyttes er basert på påkjørte otrer (Heggberget 1998) og indikerer en projisert bestandsnedgang på omkring 75% over 15 år (3 generasjoner) etter 1996 (Heggberget et al. 2006, Heggberget upublisert). Indeksen kan imidlertid være påvirket av endringer i publikums interesse for å ivareta døde otrer. Interessen kan ha blitt mindre etterhvert som bestanden økte og arten ble vanlig i løpet av 1980-åra og første halvdel av 1990-åra, slik at indeksen overestimerer nedgangen i bestanden. Av denne grunn er*

nedgangen skjønnsmessig nedjustert til intervallet 30-50% istedenfor å bruke indekstallet 75% direkte. Bestanden var før utbredt over hele landet, men for store områder i sør og sørøst er det uvisst om det finnes faste bestander av oter idag. På Vestlandet fortsatte bestanden å øke i alle fram til 1999. Utbredelsen øker fortsatt langsomt sørover i kyststrøk i Hordaland, selv om den kan ha stagnert rundt Bergen (Heggberget, pers. komm.), men denne økningen angår en liten del av den totale oterutbredelsen, og synes ikke å oppveie den indikerte nedgangen i Midt- og Nord-Norge. Det er imidlertid stor usikkerhet forbundet med bestandsindeksen (van Dijk et al. 2009), og dermed med trendene i oterbestanden. Bestandsindeksen inkluderer både kyst- og ferskvannsbestandene.

Det er også to registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- To registreringer av jerv (Gulo gulo)

*Bestanden av jerv ble anslått til minimum 330 voksne individer i gjennomsnitt i perioden 2003-2005 (Brøseth og Andersen 2005) og i perioden 2007-2009 (330 +/- 40 (SE)) (Brøseth et al. 2009). Metoden gir et estimat over antall jerv 1 år og eldre (Landa et al. 1998), men ingen jervetisper i Skandinavia er kjent for å yngle før de er 3 år gamle, og estimatet bør halveres for å få et minimum antall jerv som er 3 år og eldre (Landa et al. 2001). Dermed er antall reproduserende jerv, etter IUCNs kriterier, minimum 165 i Norge. Arten inngår i kategori truet (EN) etter kriterium D1, dvs under 250 reproduserende individer. Arten er også listet som VU i Sverige (etter kriterium D1) og EN i Finland. Minimumsantall ynglinger (dokumentert og antatt) var 53 i Norge og 88 i Sverige i 2009 (Brøseth et al. 2009, Hedmark 2009). Bestanden i Sverige har vært i vekst siden 2001 (HansErs et al. 2009). En PVA vurdering av jervens bevaringsstatus i Norge konkluderte med at arten ville utryddes i store deler av Norge om dagens avskytningsrate fortsetter dersom det ikke kommer innvandrende individer fra nabolandene (Sæther et al. 2005). Stammene i Norge og Sverige synes derimot å være stabile til økende med en kvoteregulert jakt på jerv i Norge og et lite lovlig uttak i Sverige. Ulovlig jakt er et betydelig problem i Nord-Sverige (Persson et al. 2009), men sannsynligvis ikke i Sør-Norge (Brøseth et al. 2009). En studie i Sør-Norge viste liten inn- eller utvandring, at voksten overlevelse var negativt korrelert med tetthet og at jakt dødelighet var additiv. Selv om stammen i Sverige er større enn i Norge, velger vi ikke å endre vurderingen for jerv i Norge basert på påvirkning av stammen i Sverige. Grunnen er graden på dokumentert ulovlig uttak av jerv i Nord-Sverige (Persson et al. 2009) og liten utveksling mellom bestander (Brøseth et al. 2009).*

I tillegg er det registrert et treff på vern i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase innenfor eiendomsgrensen. Dette er:

- Grytdalen naturreservat

16.000 da opprinnelig vernet som lvo 21.04.78

Songli forsøkgård eier området fra Våvatnet og Fjellkjøvatnet nord- over til Austsetra i Grytdalen. Grytdalen er øvre del av dalen som går fra Krokstadøra sørøstover mot Songli. For det meste er dalen slak og vid med store myrer i dalbunnen. Berggrunnen består for det meste av granodiorittisk gneis. Det finnes noe metaarakose og kvartsgneis, biotittskifer og grønnstein.

Vernet ihht. kongelig resolusjon av 04.12.92 om plan for barskog i Midt-Norge.

Landskapsvernområdet (nr. 002) og ni områder i Edna inngår i vernet.

Formålet med vern: "Å verne et typeeksempel på barskog".

#### INNGREP:

Skogen på Grønhaugen, Grøndalslia. lia nord for Garielhaugen og områdene rundt Åsetra er en del påvirket av hogst, beite og planting. Det er plantet gran på en stor del av Hjortdalsryggen. Hele den nedre delen av lia øst for Songsjøen er tilplantet med gran.

FLORA OG VEGETASJON: Det finnes både gran- og furuskog i området. I selve Grytdalen er det mest granskog i de rikeste vegetasjonstypene og furuskog i de fattigere. På skrinne voksesteder finner vi røsslyng-blokkebærfuruskog. I Grytdalen finnes blåbærgranskog på noe rikere mark. På fuktige steder finner vi fattig gran/bjørkesumpskog. Lenger nede i liene dominerer ofte småbregne- granskogen med arter som småtveblad, gulaks og storfrytle. I nedre del av de frodigste liene finner vi storbregnegranskog, høgstaude- granskog og rik sumpgranskog. Der det er litt tørrere kan vi finne lågurtgranskog. I storbregnegranskogen dominerer bregner som skogburkne, sauetelg, broddtelg og geittelg. I høgstaudegranskogen blir det mindre dekning av bregner, og det kommer inn arter som torhjelm og myskegras. I sumpgranskogen dominerer gjerne arter som strandrør og skogrørkvein. På relativt tørre lokaliteter er det flere steder lågurtskog med harerug, lundrapp og hengeaks. Det er mye myr i området, for det meste fattigmyr og intermediær myr. I nedre del av de frodige liene er det også en del rikmyr med myrsauløk.

Rødlistelokalitet for soppene *Chaetoporellus curvisporus*, sårbar, 1982, funnet på furu og *Hypochnicium cymosum*, sårbar, 1982, på furu.

Det er også tre treff på naturtyper i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase innenfor eiendomsgrensen. Disse er:

- Grøndalen-Grøndalsbaklia, gammel barskog  
*Vegetasjonen i området varierer. På Grønhaugen består den stort sett av småbregnegranskog, nederst i den nordvendte lia også av noe storbregnegranskog og småbregnegranskog. Grøndalslia er frodig og i nedre del er det storbregnegranskog og småbregnegranskog, med rik sumpgranskog i søkkene. Lenger oppe i lia er det blåbærgranskog og opp mot skoggrensa røsslyng- blokkebærfuruskog (Angell-Pettersen, 1988). I nedre del av Grøndalsbaklia, på toppen og i østlia av Grønhaugen finnes en del granplantinger. Barskog med usikker vernestatus. Det er lite stubber i området. Deler av området inngår i Grytdalen barskogsreservat (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1999).*
- Skotthaugane-Hjortdalen, gammel barskog  
*De to søndre Skotthaugene har mye røsslyng-blokkebærfuruskog og fattigmyr. Den nordre er frodigere med mye småbregnegranskog og blåbærfuruskog. Her finner en også storbregnegranskog og rik sumpgranskog. Lia nord for Skotthaugene ned mot Hjortdalen er mindre frodig med mye småbregnegranskog og lågurtpreget granskog. Her finnes også en del storbregnegranskog, høgstaudegranskog og rik sumpgranskog. Noe rik- og intermediærmyr finnes også. Nord for Hjortdalen blir vegetasjonen fattigere (Angell-Pettersen, 1988). I den sørøvendt lia ned mot Grytdalselva nord for Skotthaugene er det mange granplantinger. I øvre del av lia finnes enkelte stubber. Skogen er stedvis preget av beite og slått. Området inngår i Grytdalen barskogsreservat (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1999).*
- Nausthaugen, gammel barskog  
*Lokaliteten ligger nord for østenden av Våvatnet. Den sørøvendt lia har frodig furuskog med mye småbregnegranskog med en god del klokkevintergrønn, slirestarr og kransemose. Noe blåbærgranskog og fattig granbjørkesump finnes også. I vest, nord- og østskråningene og på*



*toppen av Nausthaugen er vegetasjonen fattigere. Typen er stort sett bestående av røsslyng-blokkbærfuruskog og fattigmyr (Angell-Pettersen, 1988). Barskog av lokal verneverdi. Noen få stubber etter plukkhogst finnes, ellers er området uberørt av inngrep (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1999).*

Videre er det to registrerte treff på biologisk mangfold i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase innenfor eiendomsgrensen. Disse er:

- **Songsjø-myra, deltaområde**

*En fint våtmarksområde som bør undersøkes nærmere med tanke på endelig status og avgrensning. Veien krysser myra ved elva. Myra er egentlig del av et større myrkompleks som strekker seg ned til Våvatnet i vest og mellom østsiden av Jamtfjellet og Songa, men lokaliteten hvor Sagelva møter Songsjøen synes spesiell interessant. Sprett løvkratt samt noe furu på myra (Henriksen, 2003). Sagelva renner gjennom myra og "deler" denne i to. I kantvegetasjonen mot Songsjøen finnes en rekke vannplanter. På grunne steder finnes elvesnelle-starr-sump, innerst flaskestarrtypen, som går over i elvesnelletype litt lenger ute. Ellers finnes både flyteblad-sjøeng av nøkkerosetypen, langskuddsjøeng og kortskudd-sjøbotn av botnegras-tjønnakstypen. Kantsonen domineres av fjærmygglarver, med mindre tettheter av døgnfluer, vårfluer og fåbørstemark. Det er sannsynlig å tro at disse insektene også forekommer lenger inn på myra og opp langs Sagelva (Bonvik, 2005).*

- **Songsjølia, gammel barskog**

*Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten består av den øvre delen av den sørvestvendte lisen ned mot Songsjøen. Lia er stedvis bratt med enkelte mindre slake plataer. Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eldre furuskog med stort løvinnslag dominerer. Stedvis finnes også mindre areal med ren granskog. Området representerer en relativt rik grovvokst furuskog som klart skiller seg ut fra den fattige småvokste furuskogen ellers i det undersøkte området. Av løvskog finnes mye bjørk, samt noe osp, rogn og gråor. Lågurt, blåbær og grasdominert fattigskog veksler på de tørre partiene. Innslag av høgstaude og storbregneskog finnes i fuktigere sig. Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen er preget av tidligere plukkhogst og har trolig vært en mer åpen beitepåvirket skog tidligere. Flekkvis finnes noe gamle vridde gadd og ferske læger av furu og gran, særlig i de bratteste hengene. Artsmangfold: Granstokkjuke ble påvist på en gadd og en låg av gran. På enkelte rogntrær ble sparsomt med Lobarionarter registrert. Deler av området er tidligere omtalt i inventeringsrapport for verneverdig barskog i Sør-Trøndelag (Angell-Petersen 1988). Verdibegrunnelse: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig, verdi C.*

Det er også fem treff på artsforekomster i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase innenfor eiendomsgrensen. Disse er:

- **Bever**

*Påvist hiområde hele året.*

- **Storlom**

*Påvist yngleområde vår/sommer.*

- **Orrfugl**

*Påvist spill/parringsområde vår.*

- Storfugl  
*Påvist spill/parringsområde vår.*
- Dvergspett  
*Påvist yngleområde vår/sommer.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Stangnes, gnr 6, bnr 3, Kragerø kommune har 73 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 55 registreringer av svartand (*Melanitta nigra*)  
*Bestand er av ekspertgruppa vurdert til å være > 2000 reproduserende individ. Generelt dårlig kunnskapsgrunnlag, men ved noen få godt undersøkte lokaliteter på Hardangervidda (Hordaland; Stein Byrkjeland pers. medd.) har det vært en markert bestandsnedgang fra 1980-tallet til i dag. I Sirdalsheiene og Hægebostad (Vest-Agder) antydes det en halvering av bestanden i samme tidsrom, og arten er nå helt borte fra flere vann der den tidligere hekket årvisst (Ågedal 2008, Kåre Olsen pers. medd.). Stabil bestand i Sverige (Ottvall et al. 2008), men nedgang i Skottland (Russell 2007). Vi antar en nedgang i bestanden på 15-30% siste 3 generasjoner, og arten plasseres i kategori NT basert på kriteriet A2.*
- 13 registreringer av sjøorre (*Melanitta fusca*)  
*Ekspertgruppa vurderer hekkbestanden til å være mellom 1000 og 2000 reproduserende individ. Dette estimatet er usikkert og bestanden kan være høyere. Bestandsnedgang i Sverige siste 10 år er vurdert til 10-19 % (Ottvall et al. 2008). Usikkert angående bestandsendring i Norge. Arten settes til kategori NT basert på kriteriet D1.*
- Én registrering av gulnebbblom (*Gavia adamsii*)  
*Estimat tyder på en overvintrende bestand i Norge på 1000-2000 individ (Birdlife International 2004). Dette utgjør i størrelsesorden 5-20 % av global populasjon. Anslagsvis 2/3 er trolig reproduksjonsdyktige fugler. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet D1.*
- To registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske*

bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.

- To registreringer av jaktfalk (*Falco rusticolus*)  
*Ekspertgruppa vurderer den norske bestanden til å være i IUCN-intervallet 1000-2000 reproduserende individ, noe som er litt høyere enn tidligere vurdering (300 - 481 par, Birdlife International 2004), og skyldes særlig at bestanden i Nord-Norge ser ut til å være større enn tidligere antatt. Trolig relativt stabil bestand hos oss og i våre naboland. Antall par som gjør forsøk på hekking kan variere mye mellom år. TOV-data (Hardangervidda SV, Dovrefjell NV og Børgefjell) viser stabil bestand og relativt god produksjon i siste 10-års periode etter relativt dårlig produksjon i de to nordligste områdene på 1990-tallet. Arten plasseres til kategorien NT basert på kriteriet D1.*

I tillegg er det fem registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som sårbar i Artdatabankens Artskart. Disse er:

- Fem registreringer av sanglerke (*Alauda arvensis*)  
*NOF sin hekkefugltaksering indikerer en bestandsnedgang på ca 60 % i løpet av de siste 10 år (Husby & Stueflotten 2009), og tellinger på Jomfruland fuglestasjon tyder også på en sterk nedgang i denne perioden (Rune Solvang, pers. medd.). I Sverige har arten hatt en bestandsnedgang på 20-29 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Vi antar en nedgang i IUCN intervallet 30-50 % i siste 10-års perioden, og arten plasseres i kategorien VU etter A2c kriteriet.*

Det er også ett treff innenfor eiendomsgrensen markert som truet i Artdatabankens Artskart. Dette er:

- Én registrering av snøugle (*Bubo scandiacus*)  
*Nomadisk art med syklisk opptreden, og trolig ikke årlig hekking i Norge. Arten er avhengige av svært gode smågnagerbestander for å reprodusere. Forekomst i Norge betinger at vi har bestandstopper for smågnagere. Det har vært en reduksjon i frekvens av hekkinger hos oss de siste 20 år (Jacobsen 2005). Antall reproduktive individ er under 50, og arten koalifiserer dermed til CR etter D1-kriteriet. Randbestand hos oss. Nomadisk levested der individ som hekker hos oss ser ut til å kunne rekruteres fra store deler av det nordlige Russland (Solheim et al. 2008). Derfor kan vi forvente reetableringer så lenge global bestand opprettholdes, og vi fortsetter å få masseforekomster av småganger i våre fjellområder. De nordlige smågnagerbestander har imidlertid vist en tendens til lavere vårbestander enn tidligere, muligens som følge av klimaendringer (Ims & Fuglei 2005, Kausrud et al. 2008). Selv om dette er en art med invasjonstypet opptreden hos oss nedgraderes den derfor bare ett steg fra CR til EN.*

Videre er det fire treff innenfor eiendomsgrensen markert som kritisk truet i Artdatabankens Artskart. Disse er:

- Fire registreringer av lomvi (*Uria aalge*)  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer for perioden 1980-2009 en bestandsnedgang på 99 % i Norskehavet og en noe mindre nedgang i Barentshavet. Totalt er nedgangen i den Norske bestanden vurdert til over 80 % for perioden 1962-2009. Arten plasseres til kategori CR basert på kriteriet A2.*

Det er også ett treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som biologisk mangfold i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- **Kragerø, rikt strandberg**

*Beliggenhet:* Stangnes er en halvøy på S-siden av Ekerbukta SØ for Levang, SV for Portør.

*Topografi/geologi:* Stangnes er eksponert mot Skagerrak, og er dominert av nedskylte svaberg med små, vegetasjonsdekte sprekkesoner og fjæreplytter. På SV-siden er neset avgrenset av en smal, beskyttet kil med enkelte små strandenger. Berggrunnen er diorittisk gneis, og svabergene på odden har fine iskuringsformer og jettegryter. Det meste av lokaliteten er friluftsområde (del av skjærgårdsparken). Kragerø Turistforening har tilsynet med eiendommen, og huset på Stangnes er åpent med severing i sommerhalvåret.

*Vegetasjonsbeskrivelse:* Lavkledde berg dominerer i den ytre delen. Strandberg-vegetasjon opptrer langs striper i bergsvaene, og er mest fattig, med innslag av rødsvingel, strandsmelle og strandnellik. På det mest blankskurte berget er det forekomster av den noe mer kravfulle hvit bergknapp, samt broddbergknapp. Litt dypere sprekkesoner har (veksels)fuktig sjøsprøytvegetasjon. Disse fuktstripene, samt kanter av fjæreplytter har en relativt artsrik vegetasjon, bl.a. med enkelte fargerike kattehale-striper. Her er mye starr som kornstarr, beitestarr og harestarr, samt knappsviv. I fjæreplyttene forekommer bl.a. med havsvivaks og vannplanten flótgras. Strandengene er dominert av saltsiv eller grisnestarr. En litt større sprekkesone har sonering med saltsiv-eng ytterst, og kattehale-mjødur-fredløs-fukteng. Det er også enkelte innslag av mer tangvoll-preget vegetasjon, med bl.a. strandvindell, koeke og åkerdylle. Innerst i kilen i SV er det en beskyttet liten bukt med velutviklet strandeng. Over ca. 5-7 m. o.h. kommer det inn polstere med røsslyng-einer-dominert kystlynghei-vegetasjon, og enkelte steder klorer busker av furu, bjørk og trollhegg seg fast i søkkene. Omkring husene på Stangnes er det innslag av løvskog, samt enkelte artsrike fuktenger som tidligere har vært beitet/slått, bl.a. med innslag av den sjeldne duskstarr.

*Kulturpåvirkning:* Friluftslivsområdet er mye benyttet, men ferdselen er kanalisert (bl.a. tilrettelagt turvei) slik at ikke slitasten er problematisk. Videre finnes toalett og renovasjonsstativ. Det var fastboende fiskere på Stangnes til slutten av 1960-årene.

*Biomangfold og sjeldne arter*

Lokalitetene har en relativt artsrik karplanteflora, særlig knyttet til fuktsprekker/sjøsprøytsprekker og fjæreplytter, samt enkelte små strandenger/fuktenger, der det også er registrert sjeldne arter som grisnestarr og duskstarr. Fjæreplyttene antas å huse rike, marine biosamfunn.

*Verdisetting*

Lokaliteten er vurdert som verdifull som representativt, velutviklet, og lite påvirkede ytterkyst-område med innslag av relativt artsrike sjøsprøyt-sprekker og fjæreplytter/brakkvannsbasseng. Lokaliteten ble vurdert som (lokalt) verneverdig i f. m. verneplan for havstrand, og er også vurdert som verneverdig geologisk område (skuringsstriper, jettegryter). Området har forøvrig også meget stor verdi som friluftsområde. I 1995 fikk Stangnes pris som det fineste friområdet i Telemark. I skjærgårds-park-sammenheng er Stangnes vurdert å være av regional verdi som båtutfarts-, tur-, bade- og fiske-område. Ved Portør forekommer liknende ytterkyst-områder, men disse er mer oppstykket og påvirket av hyttebygging. På strekningen Portør-fylkesgrensa er det flere, liknende eksponerte nes/halvøyer som burde ha vært undersøkt nærmere.

*Trusselsfaktorer/sårbarhet/skjøtsel*

Området er dominert av slitesterke vegetasjonstyper, og slitasje på vegetasjonen er ikke problematisk med dagens bruk. Ved husene på Stangnes forekommer rester av gammel beite/slåtteng som bør slås og ikke gjødsles for å opprettholde en åpen og artsrik struktur.

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Sildevika, gnr 27, bnr 12, xxx kommune har 192 treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 192 registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)

*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*

Det er også 110 treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som sårbar i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 110 registreringer av hvitrot (*Laserpitium latifolium*)

*Kvitrot (Laserpitium latifolium) vurderes som sårbar (VU) på grunn av pågående tilbakegang og truede voksesteder. I Norge er kvitrot i hovedsak begrenset til et lite område rundt Langesundsfjorden i Te Porsgrunn og Bamble og Vf Larvik, med noen få mer isolerte forekomster i Bu Nedre Eiker og i Agder sør til VA Kristiansand (Fægri 1960, med et nå noe foreldet kart). Den er knyttet til kalkfuruskog og varm edellauvskog på kalkgrunn, ofte brattlendt. I kjerneområdet synes den å ha hatt en sterk tilbakegang (funnfrekvens etter 1990 på 8,9 %, normalt ca. 20 %). Et stort antall tidligere kjente forekomster er nedbygd, spesielt i Grenland.*

*Kvitrot er en rent europeisk art med hovedutbredelse i Mellom-Europa og nokså oppdelt utbredelse sør til Middelhavet, vest til Frankrike og nord til Sørøst-Norge og Sverige.*

Det er ingen registrerte verneverdige naturtyper, naturområder, artsforekomster eller kulturlandskap i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase.

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Portør, gnr 7, bnr 29, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen. Her er heller ikke registrert andre spesielt verneverdige naturtyper, naturområder, artsforekomster eller kulturlandskap i

Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Riksantikvaren finner derfor at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Kjeholmen, gnr 15, bnr 1, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen.

Det finnes ett treff på biologisk mangfold innenfor eiendomsgrensen i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Dvergdykker  
*Påvist vinterbeiteområde.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Sotåsen, gnr 80, bnr 7, xxx kommune har 52 treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- Én registrering av strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)  
*I Sverige er det registrert 15 % bestandsnedgang siste 15 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering viser en årlig nedgang på 4 % i perioden 1995-2008, men dette synes særlig å være forårsaket av høy bestand førtse telleår (Husby & Stueflotten 2008). TOV data indikerer en stabil bestand, men dette er basert på relativt få observasjoner av denne arten. Vi baserer oss i hovedsak på data for svensk bestand når vi her antar en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % siste 15 år. Arten settes dermed til kategorien NT etter A2 kriteriet.*
- 50 registreringer av tornirisk (*Carduelis cannabina*)  
*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trekkteilinge på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*
- Én registrering av tornskate (*Lanius collurio*)  
*Vi mangler representativ kunnskap om bestandsutviklingen i Norge. Antall observasjoner av arten gikk sterkt tilbake på Jomfruland fuglestasjon fra 1980 til 2000, og nedgangen i antall observasjoner har her fortsatt etter 2000 (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige regnes arten å ha minsket med 30-49 % i løpet av de siste 30 år, men bestanden har her vært stabil i de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Vi antar en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siste 10 år og arten settes derfor til NT basert på A2 kriteriet.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Årosveten, gnr 20, bnr 13, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen. Her er heller ikke registrert andre spesielt verneverdige naturtyper, naturområder, artsforekomster eller kulturlandskap i

Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Riksantikvaren finner derfor at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Auglend, gnr 11, bnr 3, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen.

Det finnes to treff på biologisk mangfold innenfor eiendomsgrensen i Direktoratet for naturforvaltnings Naturbase. Disse er:

- Rægeviki/Vibberodden

*Påvist beiteområde for vade-, måke- og alkefugler.*

- Søre Eigerøy

*Generelt: Lokaliteten er eit større område anortositt-hei med mykje bart fjell og med fukthei og myr mellom anortosittknollane. Mellom Auglend og Løyning går eit flatare drag med meir lausmassar og større myrar enn elles. Lokaliteten ligg i boreonemoral vegetasjonssone og klart oseanisk vegetasjonsseksjon (O2), i hovudsak under 30 m.o.h., men stig mot nord opp mot 100 m.o.h.*

*Vegetasjon: Området er dominert av fukthei (H3) med blåtopp, røsslyng, rome, klokkelyng, bjønnskjegg, som stort sett er velskjøtta med beiting. Andre artar i fuktheia er klokkesøte, pors, skottlandsaunetrøyst, lyngaugnetrøyst, heiblåfjør, kystmyrklegg, knegras, hundekvein og kornstorr, dessutan 5 artar såtemose og heitorvose. Det er lite til moderat tilgroing, noko osp, rogn og bjørk, særleg i brattare terrreng mot aust og ved Skreddalsvatnet og Smådalsvatnet. I sørhellingar finst einskilde rose-hasselkratt med vivendel. Myrane er fattige, eit par av dei er over 20 da., men tvebustorr viser at rikare innslag finst. Dei mange vatna er næringsfattige med botngras, krypsev og kvit nøkkerose og litt takrøyr, men og med sjeldnare innslag langs strendene, med buntesevaks (nær trua-NT) og bustsmyle ved Auglend. Ved Auglend er det og lågurteikeskog med kusymre.*

*Kulturpåverknad: Området er for det meste velskjøtta med bra med sau, m.a. utegangarsau, men og storfe. Det er nokre mindre plantefelt, , m. a. v Skreddalsvatnet og Svartavatnet.. Det er bygd ein ny, skjemmande veg og P-plass aust for Selvåg og 2 nye hytter. I sør er friluftsområdet Auglend med viktige kulturminnekvatitetar, m.a. naustmiljø i Vandringshamn og ein fin geil.*

*Artsfunn:*

*Omsyn og skjøtsel Lokaliteten bør beitast minst like mykje som i dag. Klokkesøtebestandane vil vera avhengige av langsiktig tradisjonell bruk med beiting og trakk. Arten treng naken jord for å spira og utvikla seg. Ein bør unngå gjødsling og fysiske inngrep. Det er særleg viktig å unngå vidare hytte- og vegbygging.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Vingen LVO, gnr 78, bnr 3, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen.

Det finnes ett treff på vern innenfor eiendomsgrensen i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Vingen

*Området ligg kring Vingepollen ca. 6-7 km rett nord for Svelgen. I Vingenområdet finst eit av dei største helleristningsfelt i Norden. Det særreigne landskapet i området er med på å forsterke inntrykket av helleristningane. Landskapets karakter er truleg ein av hovudgrunnane til at steinalderfolket valde dette stedet for helleristningane. Det er rimeleg å tru at det her vart drive sturtjakt på hjort, og at helleristningane inngår i eit magisk rituale i samband med dette. Historisk Museum, Universitetet i Bergen driv forskning og under- visning i området. Fjellområda sør og vest for landskapsvernområdet inneheld fleire verneverdige naturførekomstar.*

I tillegg finnes det ett treff på biologisk mangfold innenfor eiendomsgrensen i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Vingelva aust

*Omtalen er basert på tur 07.08.2003. Nordvendt bergvegg aust for Vingelva inn mot Vingen. Lokaliteten ligg innafor grensa til Vingen landskapsvernområde. Det er åpen, storsteina rasmark under bergveggen. Artsmangfaldet ber preg av eit fuktig klima der berggrunnen har innslag av kalkrike bergartar. Av artar som vart funne kan nemnast hinnebregne og grønburkne. Lokaliteten får berre verdi viktig, sjølv om funn av hinnebregne skal gi verdi svært viktig. Denne arten har imidlertid havna på raudlista ved eit mistak og bør tas ut av lista ved ei revidering. Truleg er lokaliteten på grensa mot lokalt viktig, men funn av den svakt kalkkrevjande arten grønburkne syner at lokaliteten har potensiale for funn av krevfulle og raudlista moser. Avgrensinga er ganske god. Det er ikkje kjent særskilde trugsmål mot lokaliteten, og han ligg innafor Vingen landskapsvernområde - noko som skulle sikre naturverdiane på lokaliteten.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Høgevarden, gnr 23, bnr 27, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen. Her er heller ikke registrert andre spesielt verneverdige naturtyper, naturområder, artsforekomster eller kulturlandskap i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Riksantikvaren finner derfor at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Penne, gnr 44, bnr 16, xxx kommune har ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart innenfor eiendomsgrensen.

Det er ett treff på kulturlandskap innenfor eiendomsgrensen i Direktoratet for Naturforvaltnings naturbase. Dette er:

- Penne

*Et større område som er svært rikt på kulturminner og botanisk interessant. Området er et av de stor satsningsområdene på landsbasis. Det har stor nasjonal verdi*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.



Vernebygget, gnr 1, bnr 870, Hamar kommune har 55 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som sårbare i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 37 registreringer av makrellterne (*Sterna hirundo*)  
*Hoveddelen av den norske bestanden finnes i Sør-Norge. Det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl angir en populasjonsstørrelse i Norge på ca. 22000 reproduserende individ (Svein Håkon Lorentsen pers. medd.). Makrellterna har nesten forsvunnet som hekkefugl langs kysten fra Halden til Stavanger, og har hatt sterk nedgang i hekkebesatnd på Vestlandskysten (Lorentsen 2006). For Norge samlet antar vi en nedgang i intervallet 50-80 % i perioden 1983-2009, noe som kvalifiserer til kategori EN basert på kriteriet A2. Nedgraderes fra EN til VU da arten viser positiv utvikling både i Sverige (50-79 % økning sist 30 år, Ottvall et al. 2008) og i Storbritannia (38 % økning 1995 - 2007, Risely et al. 2009).*
- Tre registreringer av tyrkerdue (*Streptopelia decaocto*)  
*Hekkebestand etablert ved tettsteder i Norge på 1950 og 1960 tallet. Vekst i bestanden fram mot 1980. Senere kraftig bestandsnedgang. Ekspertgruppa antar at bestanden nå er i størrelsesorden 1000-2000 reproduserende individ. Vi er usikre på bestandsutviklingen i Norge siste 12 år (3 generasjoner). I Sverige har bestanden avtatt med > 5 % i løpet av denne perioden (Ottvall et al. 2008). Nedgangen har trolig vært større i Norge da forekomsten hos oss er mer marginal. Vi antar en bestandsnedgangen i størrelsesorden 10 % i Norge siste 12 år, og arten plasseres da i kategori VU basert på kriterium C1.*
- To registreringer av lerkfalk (*Falco subbuteo*)  
*En liten bestand, som av ekspertgruppa blir vurdert å være mellom 50 og 250 reproduserende individ i Øst-Norge, og som ser ut til å være stabil. Arten plasseres til kategori EN basert på kriteriet D1. Norsk bestand utgjør en vestlig utløper av den svenske bestanden. Nedgraderes fra EN til VU da vi har en liten bestand som vil kunne rekoloniseres fra Sverige dersom arten skulle forsvinne fra oss.*
- Ti registreringer av sædgår (*Anser fabalis*)  
*Bestandsvurdering av Frafjord (2000) indikerer en hekkebestand på 100-400 individ i Finnmark. Ekspertgruppa vurderer totalbestanden for Norge å ligge i intervallet 250-500 reproduserende individ. Bestandsnedgang på 1970 og 80 tallet, men bestanden synes å ha vært mer stabil de siste 20 åra. Arten plasseres til kategorien VU basert på kriteriet D1.*
- To registreringer av sanglerke (*Alauda arvensis*)  
*NOF sin hekkefugltaksering indikerer en bestandsnedgang på ca 60 % i løpet av de siste 10 år (Husby & Stueflotten 2009), og tellinger på Jomfruland fuglestasjon tyder også på en sterk nedgang i denne perioden (Rune Solvang, pers. medd.). I Sverige har arten hatt en bestandsnedgang på 20-29 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Vi antar en nedgang i IUCN intervallet 30-50 % i siste 10-års perioden, og arten plasseres i kategorien VU etter A2c kriteriet.*
- Én registrering av rosenfink (*Carpodacus erythrinus*)  
*Nedgang på 40 % i Sverige i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Trekkteillinger fra Jomfruland indikerer minst like sterk nedgang i Norge (Rune Solvang pers. medd.), og rosenfink trekkes også fram som en av artene med bestandsnedgang siste 20-årsperioden i*

*hekkefuglatlasen for Aust-Agder (Bengtson et al. 2009). Bestanden ble i 2004 estimert til 1000-4000 reproduserende individ i Norge (Birdlife International 2004), men er nå trolig langt lavere. Plasseres i kategorien VU etter A2 kriteriet.*

I tillegg er det 5139 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 115 registreringer av storlom (*Gavia arctica*)  
*Vi har lite konkrete data å holde oss til. Bestandstørrelsen er vurdert til 4000-10000 reproduserende individ (Birdlife International 2004). I Sverige antydes det en økning i bestanden på 20 % siste 30 år (Ottvall et al. 2008). Hos oss ser bestanden nå ut til å være stabil i Midt-Norge og i Nord-Norge. For siste 20 års perioden har vi indikasjoner på at storlomen har gått tilbake i bl.a. Hordaland og Sogn og Fjordane (Arnold Håland pers. medd.), men det er indikasjoner på bestandsoppgang på Hardangervidda (Stein Byrkjeland pers. medd.), og bestanden er tilsynelatende stabil i Aust-Agder (Terje Lislevand pers. medd.). Bestandsnedgangen som var et resultat av kraftutbygging skjedde i hovedsak for mer enn 20 år siden. Arten er imidlertid sårbar for forstyrrelse i hekketida. For Norge som helhet antar vi her at det har vært en bestandsnedgang på 5 % i løpet av de siste 21 år, og da hekkebestanden er < 10000 individ plasseres arten til kategori NT basert på kriteriet C1.*
- 774 registreringer av stær (*Sturnus vulgaris*)  
*Den svenske bestanden av stær har gått tilbake 10-19 % siste 10 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering indikerer en nedgang hos oss på ca. 15 % i siste 10 år (Husby & Stueflotten 2009). Vi vurderer nedgangen i Norge siste 10 år til å ha vært stor nok til at arten settes til NT etter A2 kriteriet.*
- 87 registreringer av strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)  
*I Sverige er det registrert 15 % bestandsnedgang siste 15 år (Ottvall et al. 2008). NOF sin hekkefugltaksering viser en årlig nedgang på 4 % i perioden 1995-2008, men dette synes særlig å være forårsaket av høy bestand førtse telleår (Husby & Stueflotten 2008). TOV data indikerer en stabil bestand, men dette er basert på relativt få observasjoner av denne arten. Vi baserer oss i hovedsak på data for svensk bestand når vi her antar en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % siste 15 år. Arten settes dermed til kategorien NT etter A2 kriteriet.*
- 477 registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*

- 2180 registreringer av storspove (*Numenius arquata*)  
*Norsk bestand antas å være i størrelsesorden 10000-20000 reproduserende individ (Birdlife International 2004). Flere ikke-kvantifiserte meldinger fra forskjellige deler av Norge tyder på bestandsnedgang, men linjetakseringsdata fra Jæren indikerer stabil bestand her siste 14 år (Ingvar Byrkjedal pers. medd.). Norsk hekkefugltaksering som dekker tidsperioden 1995-2008 viser en ikke-signifikant nedgang (årlig 2,0 %). Bestanden i Sverige har minsket med 15 % siste 21 år, men synes å ha vært stabil siste 10 år (Ottvall et al. 2008). For øvrige deler av Europa er det også rapportert om bestandsnedgang. Vi antar en bestandsnedgang for den norske bestanden i størrelsesorden 10 % siste 15 år og arten settes da til kategori NT etter C1 kriteriet.*
- 349 registreringer av svartand (*Melanitta nigra*)  
*Bestand er av ekspertgruppa vurdert til å være > 2000 reproduserende individ. Generelt dårlig kunnskapsgrunnlag, men ved noen få godt undersøkte lokaliteter på Hardangervidda (Hordaland; Stein Byrkjeland pers. medd.) har det vært en markert bestandsnedgang fra 1980-tallet til i dag. I Sirdalsheiene og Hægebostad (Vest-Agder) antydes det en halvering av bestanden i samme tidsrom, og arten er nå helt borte fra flere vann der den tidligere hekket årvisst (Ågedal 2008, Kåre Olsen pers. medd.). Stabil bestand i Sverige (Ottvall et al. 2008), men nedgang i Skottland (Russell 2007). Vi antar en nedgang i bestanden på 15-30% siste 3 generasjoner, og arten plasseres i kategori NT basert på kriteriet A2.*
- 335 registreringer av tårnseiler (*Apus apus*)  
*I Sverige har arten avtatt med 25 (20-35) % i løpet av de siste 18 år (3 generasjoner) og 20-29 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Nedgang også i Finland og Tyskland. NOF sin hekkefugltaksering viser en ikke signifikant årlig nedgang på 1,8 % for perioden 1995-2008 (Husby & Stueflotten 2009), tilsvarende ca. 25 % på 15 år. Vi antar en bestandsnedgang i intervaller 15-30 % siste 20-årsperiode som plasserer arten i kategori NT etter A2 kriteriet.*
- 13 registreringer av stjertand (*Anas acuta*)  
*Hovedbestand i Nord-Norge. Ekspertgruppa vurderer den norske bestanden til trolig å være under 2000 reproduserende individ, men bestandsestimater er meget usikkert. Usikker informasjon fra Norge om bestandsendringer, men det er registrert bestandsnedgang i våre naboland i størrelsesorden 5 % i løpet av siste 15 år. Arten plasseres i kategori NT basert på kriteriet C1 og D1.*
- Én registrering av skjeand (*Anas clypeata*)  
*Ekspertgruppa vurderer at hekkebestanden ligger i intervallet 250-1000 individ. Bestanden ser ut til å være stabil. Arten plasseres i kategori VU basert på kriteriet D1. Stor og for det meste stabil bestand i Vest-Europa. Stabil bestand i Sverige (Ottvall et al. 2008), nedgraderes derfor fra VU til NT.*
- Seks registreringer av sjøorre (*Melanitta fusca*)  
*Ekspertgruppa vurderer hekkbestanden til å være mellom 1000 og 2000 reproduserende individ. Dette estimatet er usikkert og bestanden kan være høyere. Bestandsnedgang i Sverige siste 10 år er vurdert til 10-19 % (Ottvall et al. 2008). Usikkert angående bestandsendring i Norge. Arten settes til kategori NT basert på kriteriet D1.*

- 773 registreringer av hettemåke (*Larus ridibundus*)  
*Mange hettemåkekolonier er borte i store deler av Sør-Norge som utgjør hoveddelen av den norske bestanden. For Rogaland rapporteres det om en nedgang på over 90 % for perioden 1975 til 2009 (Kielland 2009). Fra Vest-Agder og Telemark rapporteres det om betydelig bestandsnedgang siden ca 1990, mens arten ser ut til å ha vært stabil eller i liten vekst i Aust-Agder siden 1970-tallet (Kjøstvedt & Steel 2008, Bengtson et al. 2009). Vi har imidlertid ingen representative bestandsdata som dekker hele Norge. I Sverige har bestanden minsket med 50-79 % siste 30 år, men den har vært stabil i de siste 10 år (Ottovall et al. 2008). Vi antar at bestanden i Norge er redusert med 15-30 % siden 1992 (3 generasjoner). Arten plasseres da i kategori NT basert på kriteriet A2.*
- 16 registreringer av tornirisk (*Carduelis cannabina*)  
*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trekkteilinge på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottovall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*
- Tre registreringer av toppdykker (*Podiceps cristatus*)  
*Liten hekkebestand i Sør-Norge. Ekspertgruppa vurderer bestandsstørrelsen til IUCN-intervallet 250-1000 reproduserende individ. Vi har ingen rapporter som tyder på bestandsnedgang. Arten plasseres til kategori VU basert på kriteriet D1. Stabil og store bestander i Europa. Derfor nedgraderes arten til NT.*
- Én registrering av hønehauk (*Accipiter gentilis*)  
*Bestandsstørrelse i Norge er vurdert til å være mellom 2800 og 4000 reproduserende individ. Generasjonstiden for hønehauk er satt til 6 år og vurderingsperioden er dermed 18 år (1992-2010). For 2006-vurderingen ble det brukt informasjon om bestandsendringer for flere hønehaukbestander i Norge. Disse dataene var vurdert av Yoccoz (2005) til ikke statistisk sikkert å kunne dokumentere en bestandsnedgang. Hans analyser indikerer imidlertid en bestandsnedgang i størrelsesorden 14 % pr 10-års periode [95% konfidensintervall +6% - -33%] for perioden etter 1975. Dette vil si en nedgang på 25 % på en 18 års periode. Imidlertid tydet dataene på at nedgangen var størst i første delen av perioden. Vi har ingen sikker kunnskap om bestandsendring siden forrige rødlisting. Basert på Yoccoz sine analyser av data fram til ca 2000, samt informasjon fra Nord-Trøndelag der 16 av 111 lokaliteter (14 %) ble uthogd i perioden 1994-2008 (Torgeir Nygård, pers.medd.), en bestandsnedgang på > 5 % i Vegårshei siden 1992 (Vidar Selås pers. medd.) og at det i de siste åra har starta opp bjørkeskogsavvirkning i Troms, noe som truer hønehauklokaliteter der. Reduksjon fra ca 150 par i Troms i 2002/2003 til ca 120 par i 2009 (Johnsen et al. 2004, Johnsen et al. 2010), antar vi at det fortsatt pågår en bestandsnedgang. Arten plasseres i kategori NT basert på kriteriet C1. Dette basert på at vi har en bestand på mindre enn 10000 reproduserende individ og at vi antar en bestandsnedgang på mellom 5 og 10 % siste 18 år.*

- **To registreringer av vipe (*Vanellus vanellus*)**  
*Flere meldinger fra forskjellige deler av Norge tyder på fortsatt bestandsnedgang. Det er for siste 10-15 års perioden rapportert om reduksjon i bestander for Trøndelag og Møre og Romsdal (NOF), og for områder på Jæren i Rogaland er det funnet en bestandsnedgang på ca 30 % for perioden 1997 til 2010 (Ingvar Byrkjedal, pers. medd.). Vipe trekkes også fram som en av artene med bestandsnedgang siste 20-årsperioden i hekkefuglatlasen for Aust-Agder (Bengtson et al. 2009). Det er dessuten rapportert om en klar nedgang siste 10 år på Lista og i Sirdal, Vest-Agder (Kåre Olsen pers. medd.). NOF sin hekkefugltaksering indikerer imidlertid stabil bestand for siste 15-års periode. For Vest-Europa er det rapportert betydelig bestandsnedgang (27 %) siste 15 år (PECBMS 2009). Hekkebestanden i Sverige synes imidlertid å ha hatt en oppgang på 10-19 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Vi mangler kvantifisert dokumentasjon på den norske bestandens endringen, men antar her at vi har hatt en bestandsnedgang i størrelsesorden 15-30 % i siste 15 års perioden. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet A2c.*
- **Sju registreringer av bergirisk (*Carduelis flavirostris*)**  
*Bestanden er nå trolig i lavere del av det anslag som ble angitt i Birdlife International (2004) (100000-500000 par). Vi mangler konkrete data på bestandsutvikling hos denne arten i Norge. Noen lokale rapporter tyder på bestandsnedgang fram til 2009 (Sunnmøre, Alf Ottar Folkestad pers. medd.; Jotunheimen, Jan Lifjell pers. medd.; Hordaland, Arnold Håland, pers. medd.), og fra Rogaland meldes det om kraftig tilbakegang, både fra tidligere hekkeområder (Mjølshesnes 2009) og fra trekklokaliteten Utsira (Kjell Ruud Mjølshesnes, pers. medd.). Den svenske bestanden er liten og det er her antatt at det har vært en liten nedgang siste 30 år, men en stabil bestand siste 10 år (Ottvall et al. 2008). I Storbritannia har arten gått kraftig tilbake og er nå borte fra 77 % av tidligere lokaliteter (Raine et al. 2009). Det er usikkert hvor mye av den norske bestandsnedgangen for denne arten som har skjedd i løpet av de siste 10 år, men vi antar at det har vært en bestandsnedgang siste 10 år i intervallet 15 - 30 %, og dermed kvalifiserer arten til NT etter A2 kriteriet.*

Det er også elleve registrerte treff innenfor eiendomsgrensen markert som kritisk truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- **Elleve registreringer av lomvi (*Uria aalge*)**  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer for perioden 1980-2009 en bestandsnedgang på 99 % i Norskehavet og en noe mindre nedgang i Barentshavet. Totalt er nedgangen i den Norske bestanden vurdert til over 80 % for perioden 1962-2009. Arten plasseres til kategori CR basert på kriteriet A2.*

I tillegg er det registrert et treff på verneområde i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- **Domkirkeodden naturminne**  
*Formålet med fredningen er å verne en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets fossilførende bergarter.*

*Det geologiske området Oslofeltet strekker seg fra Langesundshalvøya i sør til Mjøsdistriktet i nord. Store deler av dette området er dekket av vulkanske bergarter dannet i permtiden for ca. 280 millioner år siden. Mellom disse vulkanske avsetningene finnes det fossilførende*

avsetninger fra kambrium, ordovicium og silur. Disse ble dannet for 570-400 millioner år siden. I kambrosilurtiden lå Norge litt sør for ekvator, og det nåværende Skandinavia var dekket av et stort, grunt hav. Havområdene hadde et rikt dyreliv i hele denne perioden, og rester av planter og dyr ble avsatt på havbunnen sammen med andre sedimenter i tykke ansamlinger. Partikkelmaterialet ble langsomt kittet sammen og deretter herdet til stein.

Mulighetene til å studere fossiler og fossilførende bergarter er svært gode i Oslofeltet. Sedimentene, spesielt de fossilførende lagene, er blottlagt mange steder langs fjord- og innsjøstrekninger og langs veg- og jernbaneskjæringer. Lagene er ofte en veksling mellom lys/grå/mørk kalkstein og grå/svart skifer.

Verneområdet ligger på Domkirkeodden, hovedsakelig innenfor Hedmarksmuseets friareal. Det består av strandsonen og en 2-4 meter høy bratt skrent ned til vannet. Den mest interessante delen er Geitryggen som er en odde ut i Mjøsa lengst vest i området. Geitryggen gir et snitt gjennom lag fra underordovicium. Typisk for området er forekomsten av den såkalte orthocerkalken som er svært rik på blekksprutskall og andre fossiler. Lagene opptrer i et uforstyrret profil og er godt egnet til stratigrafiske studier. Utformingen av denne delen av lagrekken er forskjellig fra andre steder i tilsvarende lag i Oslofeltet ved at de er mektigere og inneholder mer skifer og sandig materiale. Den spesielle lagrekken med skifer og sandig materiale fører til en spesiell faunautvikling bare kjent fra de nordlige delene av Oslofeltet. Innen det totale området opptrer samme lagrekke tre ganger. Området har stor forskningsverdi. Høyden over havet er 123-130 meter.

Det er også registrert to treff på artsforekomst i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Disse er:

- Kattugle  
*Påvist yngleområde.*
- Dvergflaggermus  
*Påvist yngleområde.*

I tillegg er det registrert to treff på naturtyper i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Disse er:

- Domkirkeodden lokalitet 3, parklandskap  
*Områdebeskrivelsen er mangelfull og vil på sikt bli oppdatert i samsvar med gjeldende kartleggingshåndbok.*  
*Lokaliteten omfatter parken innafor museumsanlegget. Spesielt er gamle lønnetrær interessante biologisk sett, men også lind, alm, ask og andre lauvtrær. Noen steder er det kalkrike murer og konstruksjoner. Disse har også en interessant lavflora. På gamle lønner er det bl.a. funnet matt brunlav (*Melanelia subargentifera*) og bleikdoggnål (*Sclerophora nivea*). Kalklavene *Protoblastenia rupestris*, *Aspicilia moenium* og *Caloplaca decipiens* vokser på murer/konstruksjoner, f.eks amfiteatret. Den sistnevnte arten vurderes for rødlista. Området huser sannsynligvis flere rødlistearter, f.eks av sopp eller insekter.*
- Domkirkeodden lokalitet 2, kalkrike enger  
*Områdebeskrivelsen er mangelfull og vil på sikt bli oppdatert i samsvar med gjeldende kartleggingshåndbok.*

Går inntil, og delvis sammen med naturtypelokalitet 20102 og 41208. Kalktørrenger på mindre partier mellom opparbeidet plenarealer og trær/busker. Til dels er det velutvikla vegetasjon, men delvis virker det som kalktørrenga er presset mot ytterkantene pga. kultivering av parken. Det er vanskelig å klassifisere eng på lokaliteten i noen bestemt vegetasjonstype, men knoppurteng er nærliggende. Denne vegetasjonstypen er akutt truet (CR) ifølge Fremstad & Moen (2001). Fagerknoppurt, gulmaure, kvitmaure, blåklokke, nakkebær, skogkløver, sølvmure, dunkjempe, markmalurt, bergskrinneblom, rundbelg, enghavre. Markmalurt og nakkebær er sjeldne arter i Hedmark. Markmalurt og nakkebær er hensynskrevende på fylkesrødlista (Haugan & Often 1998). Ligheten for at det finnes rødlistearter er middels.

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Øvre Storwartz, gnr 141, bnr 6, Røros kommune har fire registrerte treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- To registreringer av tornirisk (*Carduelis cannabina*)  
*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trektelling på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*
- To registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*

I tillegg er det registrert ett treff på biologisk mangfold i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Storwartz, kalkrike områder i fjellet  
*Vegetasjon på kopperkisfelt, som gir en åpen vegetasjon med mye bar jord. Raud jonsokblom og fjelltjæreblom er typiske for området.*

Registreringen er gjort for relativt lang tid siden. Lokaliteten har mangler i beskrivelsen og avgrensingen er unøyaktig. Lokaliteten bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen.

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Malmplassen, gnr 135, bnr 115, Røros kommune har 48 registrerte treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- 23 registreringer av tårnseiler (*Apus apus*)  
*I Sverige har arten avtatt med 25 (20-35) % i løpet av de siste 18 år (3 generasjoner) og 20-29 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Nedgang også i Finland og Tyskland. NOF sin hekkefugltaksering viser en ikke signifikant årlig nedgang på 1,8 % for perioden 1995-2008 (Husby & Stueflotten 2009), tilsvarende ca. 25 % på 15 år. Vi antar en bestandsnedgang i interвалlet 15-30 % siste 20-årsperiode som plasserer arten i kategori NT etter A2 kriteriet.*
- Fire registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)  
*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i interвалlet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*
- Én registrering av varsler (*Lanius excubitor*)  
*Reproduserende bestand i Norge er under 2000 individ (Birdlife International 2004). Ingen data om bestandsendringer finnes. Arten plasseres til kategori NT basert på kriteriet D1.*
- 20 registreringer av smalfrøstjerne (*Thalictrum simplex* ssp. *simplex*)  
*Arten er dokumentert eller antatt å være etablert med reproduserende bestand i Norge.*

I tillegg er det tolv registrerte treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som sårbar i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- Ti registreringer av svartrødstjert (*Phoenicurus ochruros*)  
*Arten har sin nordgrense hos oss, og ekspertgruppa regner med at reproduserende bestand er under 50 reproduserende individ. Flere nye lokaliteter er registrert langs Oslofjorden siden 1990. Arten plasseres til kategori CR basert på kriteriet D1. Nedgraderes fra CR til VU da dette er en marginal art i Norge som vil kunne rekolonisere fra store bestander lengre sør i Europa.*



- To registreringer av oter (*Lutra lutra*)

*Bestandsindeksen som benyttes er basert på påkjørte otrer (Heggberget 1998) og indikerer en projisert bestandsnedgang på omkring 75% over 15 år (3 generasjoner) etter 1996 (Heggberget et al. 2006, Heggberget upublisert). Indeksen kan imidlertid være påvirket av endringer i publikums interesse for å ivareta døde otrer. Interessen kan ha blitt mindre etterhvert som bestanden økte og arten ble vanlig i løpet av 1980-åra og første halvdel av 1990-åra, slik at indeksen overestimerer nedgangen i bestanden. Av denne grunn er nedgangen skjønsmessig nedjustert til intervallet 30-50% istedenfor å bruke indekstallet 75% direkte. Bestanden var før utbredt over hele landet, men for store områder i sør og sørøst er det uvisst om det finnes faste bestander av oter idag. På Vestlandet fortsatte bestanden å øke i alle fram til 1999. Utbredelsen øker fortsatt langsomt sørover i kyststrøk i Hordaland, selv om den kan ha stagnert rundt Bergen (Heggberget, pers. komm.), men denne økningen angår en liten del av den totale oterutbredelsen, og synes ikke å oppveie den indikerte nedgangen i Midt- og Nord-Norge. Det er imidlertid stor usikkerhet forbundet med bestandsindeksen (van Dijk et al. 2009), og dermed med trendene i oterbestanden. Bestandsindeksen inkluderer både kyst- og ferskvannsbestandene.*

Det er ingen registreringer i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase.

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Nedre Storwartz, gnr 141, bnr 6, fnr 1 og 2, Røros kommune har fire registrerte treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- To registreringer av tornirisk (*Carduelis cannabina*)

*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trekkteilinge på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*

- To registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)

*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske*

*bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*

I tillegg er det registrert ett treff på biologisk mangfold i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Storwartz, kalkrike områder i fjellet

*Vegetasjon på kopperkisfelt, som gir en åpen vegetasjon med mye bar jord. Raud jonsokblom og fjelltjæreblom er typiske for området.*

*Registreringen er gjort for relativt lang tid siden. Lokaliteten har mangler i beskrivelsen og avgrensingen er unøyaktig. Lokaliteten bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Olavsgruva, gnr 141, bnr 7, fnr 2, Røros kommune har fire registrerte treff innenfor eiendomsgrensen som er markert som nær truet i Artsdatabankens Artskart. Disse er:

- To registreringer av tornirisk (*Carduelis cannabina*)

*Mangler representative data fra Norge. Meldinger om stabil bestand i ytre deler av Østfold (Per-Arne Johansen pers. medd.) med mulig nedgang i indre deler av Østfold (Per Buertange pers. medd.). Arten ser ut til å ha avtatt i Aust-Agder (Bengtson et al. 2009), men øker i Midt-Norge. Trekkteilinge på Jomfruland indikerer en nedgang siden 1980-tallet, men mer stabil bestand siste 10-års periode (Rune Solvang pers. medd.). I Sverige har imidlertid arten gått tilbake med 30-49 % i løpet av de siste 10 år (Ottvall et al. 2008). Basert på endringer i Sverige som grenser opp til hoveddelen av den norske bestanden velger vi å sette arten i kategori NT basert på A2 kriteriet (nedgang størrelsesorden 15-30 % siste 10 år).*

- To registreringer av fiskemåke (*Larus canus*)

*Data fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009, Svein Håkon Lorentsen pers. medd.) indikerer en bestandsstørrelse på ca. 135000 par i Norge. For bestanden i Skagerrak som utgjør ca. 15 % av den norske bestanden har det vært en 60 % nedgang siden 1980. I Rogaland har kystbestanden gått tilbake fra 2370 par i 1978 til 180 par i 2008 (92 % reduksjon) (Fylkesmannen i Rogaland 2008), og det antydes en halvering av bestanden i Møre og Romsdal siden 1985 (Alv Ottar Folkestad pers. medd.). Den veksten i bestanden som en ser i byer og bynære områder i sørlige deler av Norge kan på ingen måte kompensere for bestandsnedgangen på kysten. For områder nord for Trondheimsfjorden ser det ut til å ha vært en mer stabil bestandsutvikling. Bestanden sør for Stadt utgjør vel 1/3-del av den norske bestanden (Barrett et al. 2006) og om vi antar en 50 % nedgang for denne bestanden og stabil bestand i nord får vi en samlet nedgang for den norske bestanden på 25 %. Basert på dette antar vi at det for hele Norge har vært en bestandsnedgang i intervallet 15-30 % siden 1985. Arten settes dermed til kategori NT etter A2 kriteriet.*

I tillegg er det registrert ett treff på biologisk mangfold i Direktoratet for Naturforvaltnings Naturbase. Dette er:

- Storwartz, kalkrike områder i fjellet

*Vegetasjon på kopperkisfelt, som gir en åpen vegetasjon med mye bar jord. Raud jonsokblom og fjelltjæreblom er typiske for området.*

*Registreringen er gjort for relativt lang tid siden. Lokaliteten har mangler i beskrivelsen og avgrensingen er unøyaktig. Lokaliteten bør undersøkes nærmere for å oppdatere status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisetningen.*

Riksantikvaren finner at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.